

Miljöförvaltningen

Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:

2024-05-17

Diarienummer:

MHN-2024-00209

Behovsutredning 2025–2027 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** godkänna behovsutredning 2025–2027 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet enligt miljöbalken och strålskyddslagen. Enligt miljötillsynsförordningen ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska sträcka sig över tre år och ses över minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska även föra register över tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Utifrån behovsutredningen och registret ska tillsynsmyndigheten för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken.

Nämnden har valt att inkludera samtliga lagstiftningar för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd, samt enskilt vatten och avlopp och områdesskydd, i den aktuella behovsutredningen.

Beredning

Ärendet bedöms inte ha konsekvenser sett ur perspektiven för barn, jämställdhet eller näringsliv.

Postadress: Uppsala kommun, miljöförvaltningen, 753 75 Uppsala

Besöksadress: Stadshuset 2

Telefon: 018-727 00 00 (Kontaktcenter)

E-post: miljoforvaltningen@uppsala.se

www.uppsala.se

Ändrad fältkod**Formaterat:** Engelska (USA)**Formaterat:** Engelska (USA)

Föredragning

Syftet med behovsutredningen är att redovisa resursbehovet för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn enligt framför allt gällande miljöbalken och strålskyddslagen, men även för lag om tobak och liknande produkter, samt för att utföra kontroll över att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller krav vid tillhandahållande på marknaden i fråga om utformning, märkning, innehållsförteckning, säkerhetsblad med mera¹. Resultatet kommer att användas som ett underlag för den årliga tillsynsplaneringen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens gällande behovsutredning beslutades 2021 och gäller för perioden 2022–2024.

För avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd visar utredningen på ett samlat behov av 33 820 timmar för 2025. Det motsvarar 39,8 årsarbetare.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 17 maj 2024
- Bilaga, Förslag till Behovsutredning 2025-2027

Miljöförvaltningen

Linda Jacobsson
Förvaltningsdirektör

¹ Europaparlamentets och rådets (EU) förordning 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Rapport

Datum:
2024-05-17

Diarienummer:
MHN-2024-00209

Behovsutredning 2025–2027 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Sammanfattning

Syfte och bakgrund

Syftet med behovsutredningen är att redovisa resursbehovet för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn enligt framför allt miljöbalken och strålskyddslagen, men även ytterligare lagstiftning är inkluderad, för att utifrån detta få ett samlat underlag för den årliga tillsynsplaneringen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet för Uppsala kommuns tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen med flera. Enligt miljötillsynsförordningen ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska sträcka sig över tre år och ses över minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska även föra register över tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Utifrån behovsutredningen och registret ska tillsynsmyndigheten för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken.

Behovsutredningen utgår från Sveriges kommuner och regioners (SKR) vägledning för kommunala behovsutredningar. Strukturen och en del exempeltexter har hämtas från Miljösamverkan Västra Götaland och Miljösamverkan Hallands mall för behovsutredning.

Resursbehov

Behovsutredningen visar på ett totalt resursbehov för år 2025 på cirka 39,8 årsarbetare. Skillnaden mellan beräknat behov 2025 och tillgängliga handläggaresurser 2024 är cirka 3 600 timmar, vilket motsvarar 4,2 årsarbetare, se tabell 1 nedan. Detta är både avgiftsfinansierad tid och tid som finansieras med kommunbidrag.

Tabell 1. Sammanställning av totalt resursbehov jämfört med antal årsarbetare 2024.

	Tillgängliga resurser 2024	Resursbehov enligt behovsutredningen			Skillnaden
Avdelning	Årsarbetare 2024	Årsarbetare 2025	Årsarbetare 2026	Årsarbetare 2027	2025 jämfört med 2024
Miljöskydd	13,1	14,6	14,9	14,9	1,5
Hälsoskydd	10,8	11,8	11,5	11,5	1,0
OVA	11,7	13,4	13,9	13,9	1,7
Årsarbetare totalt	35,6	39,8	40,3	40,3	4,2

Innehåll

Sammanfattning	2
Syfte och bakgrund	2
Resursbehov	2
1. Inledning.....	4
2. Beskrivning av tillsynsuppdraget	5
2.1 Definition av tillsyn	5
2.2 Tillsynsansvaret	5
2.3 Styrande dokument.....	6
Lagstiftning	6
Nationella dokument och mål	6
Beskrivning av behovsutredningen.....	7
Handläggningstid	8
4. Resursbehov per avdelning.....	11
4.1 Miljöskydd.....	11
Beskrivning av området.....	11
Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden	12
Sammanställning av resursbehov – miljöskydd.....	14
4.2 Hälsoskydd	15
Beskrivning av området.....	15
Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden	16
Sammanställning av resursbehov – hälsoskydd	19
4.3 Enskilt vatten och avlopp och områdesskydd	20
Beskrivning av området.....	20
Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden	21
Sammanställning av resursbehov – enskilt vatten och avlopp och områdesskydd	24
5. Resursbehov sammanställning	25

1. Inledning

För att möjliggöra en god och korrekt myndighetsutövning har kommunfullmäktige och kommunstyrelsen ansvar för att se till att miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillräckliga resurser för att systematiskt kunna genomföra sitt uppdrag. Behovsutredningen utgör underlag för detta.

Enligt miljötillsynsförordningen ska det hos tillsynsmyndigheten finnas en utredning om tillsynsbehovet för tillsynsmyndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Utredningen ska omfatta kommande treårsperiod och ses över vid behov, dock minst en gång per år. Det ska också föras register över de verksamheter som behöver återkommande tillsyn. Baserat på utredningen och registret ska tillsynsmyndigheten inför varje verksamhetsår göra en tillsynsplan.

I Uppsala kommun är miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsynsmyndighet enligt miljöbalken, strålskyddslagen, lag om tobak och liknande produkter, samt för att utföra kontroll över att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller krav vid tillhandahållande på marknaden i fråga om utformning, märkning, innehållsförteckning, säkerhetsblad med mera¹. Nämnden har valt att inkludera samtliga dessa lagstiftningar i den här behovsutredningen.

Behovsutredningen avser en översiktlig bedömning av tillsynsbehovet enligt miljöbalken och strålskyddslagen åren 2025 till och med 2027. Den beskriver hur tillsynsbehovet ser ut, hur behovet kan tillgodoses och vilka handläggarresurser som nämnden behöver avsätta för att möta behovet. Nämnden ansvarar sedan för prioriteringar av tillsynen i verksamhetsplanen utifrån tillgängliga resurser. För en stor del av myndighetsarbetet är det svårt att uppskatta behovet för respektive år. Många delar är händelsestyrda, såsom ansökningar, anmälningar, klagomål och remisser, där antalet inkommande ärenden kan variera från år till år. För andra delar beror behovet till stor del på ambitionsnivån och när något ska vara genomfört. Det kan även tillkomma krav från andra myndigheter som inte varit kända sedan tidigare eller som påkallar skyndsam uppmärksamhet av något slag.

Behovsutredningen är en beskrivning av det årliga behovet av tillsynstid och därmed ett underlag för behovet av handläggarresurser. Utredningen ligger till grund för den framtida planeringen av miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet så att den kan bedrivas effektivt och ändamålsenligt samt möta omvärldens behov av information inom verksamhetsområdet. Miljötillsynsförordningens krav på en tillsynsplan uppfylls genom att nämnden årligen tar fram en tillsynsplan som bifogas nämndens verksamhetsplan. I tillsynsplanen beskrivs omfattning och inriktning av planerad tillsyn för varje verksamhetsår, fördelning av resurser mellan ansvarsområden och hur resurserna anpassats efter tillsynsbehovet. Behovsutredningen utgör således ett viktigt underlag till nämndens kommande tillsynsplaner.

Behovsutredningens upplägg är att avsnitt 2 och 3 framför allt beskriver bakgrund och övergripande förutsättningar. Avsnitt 4 och 5 beskriver behovet inom olika ämnesområden mer i detalj. Ett underlag till behovsutredning är myndighetens register över verksamheter med behov av återkommande tillsyn.

¹ Europaparlamentets och rådets (EU) förordning 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011

2. Beskrivning av tillsynsuppdraget

2.1 Definition av tillsyn

Enligt miljöbalken innebär tillsyn att:

- säkerställa syftet med denna balk och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken
- med tillsyn avses att tillsynsmyndigheten ska
 1. på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse,
 2. underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter enligt de handlingsregler som avses i 1 genom information och liknande verksamhet, och
 3. fortlöpande bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet som omfattas av tillstånd är tillräckliga. Lag (2020:627).

Behovsutredningen lägger fokus på dessa punkter. Det innebär att behovsutredningen gäller för den del av tillsynen som är myndighetsutövande och som rör kontroll av efterlevnaden av lagstiftningen. Det innebär också att den andra punkten i miljöbalkens definition av tillsyn, det vill säga det som enligt miljöbalken handlar om att skapa förutsättningar för att balken ska följas, har avgränsats till rådgivning och information som har samband med myndighetsutövningen.

Tillsyn enligt strålskyddslagen innebär att regeringen får meddela föreskrifter om att den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ska utöva tillsynen i fråga om:

1. verksamheter med kosmetiska solarier som bedrivs inom kommunen, och
2. radonhalten i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till inom kommunen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är även prövningsmyndighet i ärenden som gäller ansökan om tillstånd enligt miljöbalken och strålskyddslagen med tillhörande förordningar och föreskrifter. Nämnden hanterar också klagomål från allmänheten, remisser från andra myndigheter, olika typer av kännedomsårenden, beslutar om sanktioner (föreläggande och/eller förbud med eller utan vite, miljöskaktionsavgift, åtalsanmälan) om brister påträffas vid kontroll hos en verksamhet. I myndighetsuppdraget ingår också att tillhandahålla information om verksamhetsområdet (serviceskyldighet) till enskilda liksom andra myndigheter, att hantera överklaganden av beslut och att vidarebefordra överklaganden till överprövande myndighet, oftast länsstyrelsen. Även dessa delar av nämndens ansvar är inkluderat i tillsynsbegreppet och i behovsutredningen.

2.2 Tillsynsansvaret

Tillsynen är en del i arbetet med att uppnå Sveriges nationella miljökvalitetsmål och de folkhälsopolitiska målen.

Som tillsynsmyndighet ska miljö- och hälsoskyddsnämnden på eget initiativ eller efter anmälan, i nödvändig utsträckning, kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs. I tillsynsansvaret

ingår att avsätta tillräckliga resurser och att ha personal med tillräcklig kompetens för att arbetet ska kunna utföras. Det är också miljö- och hälsoskyddsnämnden som genom sitt tillsynsansvar, kan och ska bedöma om det finns brister i en verksamhet, följa upp dem samt ställa krav på att bristerna åtgärdas. Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppgift är både att kontrollera att gällande bestämmelser följs och att ge råd och stöd till fastighetsägare, verksamhetsutövare och invånare. Tillsynen kan bedrivas genom inspektion på plats eller digitalt, genom granskning av olika dokument och genom kontakter och annan uppföljning.

2.3 Styrande dokument

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet styrs till övervägande del av lagstiftning, nationella och lokala dokument och mål. Nedan är beskrivet kort om lagstiftning och nationella dokument och mål. Lokala dokument och mål behandlas i nämndens verksamhetsplan.

Lagstiftning

De lagar som främst styr de delar av nämndens arbete som tas upp i denna behovsutredning är: Miljöbalken, smittskyddslagen, strålskyddslagen, samt EG-lagstiftning, förordningar och föreskrifter kopplade till lagarna.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete måste även förhålla sig till bland annat: kommunallagen, förvaltningslagen, viteslagen, offentlighets- och sekretesslagen, delgivningslagen och dataskyddsförordningen GDPR (The General Data Protection Regulation).

Nationella dokument och mål

Nationella miljökvalitetsmål

Riksdagen har fastställt nationella miljökvalitetsmål. Målen ska vara styrande och vägledande för miljöarbetet i Sverige och vara uppnådda inom en generation. De ska också vara vägledande för hur de allmänna bestämmelserna i Miljöbalken ska tolkas.

Det finns sammanlagt 16 nationella miljökvalitetsmål. I behovsutredningen har koppling gjorts mot följande 15 miljökvalitetsmål, mot bakgrund av att miljömålet Storslagen fjällmiljö inte är aktuellt för Uppsala kommun:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

En nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken har tagits fram och är ett gemensamt verktyg för att uppnå en effektiv och likvärdig tillsyn. Strategin är ett stöd vid tillsynsplaneringen och i tillsynsplanen ska det framgå hur nämnden tagit hänsyn till tillsynsstrategin. Den aktuella strategin gäller för perioden 2022–2025 och innehåller fokusområden inom sju olika arbetsområden. Arbetsområdena är:

- Naturtillsyn
- Miljöfarlig verksamhet
- Hälsoskydd
- Vattenverksamhet
- Förorenade områden
- Avfall
- Kemikalietillsyn

Behovsutredningen kommer att visa på de fokusområden som nämnden bör arbeta med och tillsynsplanen kommer att visa på vilka områden som faktiskt blir prioriterade under perioden, utifrån de förutsättningar som finns.

Den nationella strategin för kommande år 2026 och framåt kommer hösten 2025. Beroende på vilka fokusområden som blir aktuella då kan behovsutredningen behöva justeras exempelvis vid den årliga översynen.

Beskrivning av behovsutredningen

Behovsutredningen utgår från Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) modell för behovsutredningar. Tillsynsbehovet har delats upp i fyra kategorier av handläggningstid som tillsammans redovisar behovet. En heltidsanställd beräknas i genomsnitt kunna utföra 850 timmar handläggningstid per år, i utredningen kallat årsarbetare (ÅA). Timmarna baseras på statistik från de senaste åren. Resursbehovet räknas därefter ut genom att det samlade behovet för området delas med 850 timmar. Utöver dessa timmar finns också gemensam tid, tid för ledighet och utbildning med mera. Den här tiden redovisas inte i behovsutredningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete finansieras både genom avgifter och skattemedel. Målsättningen är att så mycket arbete som möjligt ska avgiftsfinansieras. Det arbete som inte är möjligt att avgiftsfinansiera måste skattefinansieras.

I Sverige gäller den internationellt vedertagna principen att ”förorenaren betalar”, med innebörden att den som påverkar människans hälsa eller miljön ska betala myndighetens kostnader för tillsyn.

Handläggningstid

Handläggningstiden delas in i fyra kategorier:

- Styrd tid
- Händelsestyrd tid
- Behovsprioriterad tid
- Skattefinansierad tid



Figur 1. De fyra tillsynskategorierna enligt SKR:s modell.

Styrd tid

Den styrda tiden består av planerad tillsyn på de verksamheter som har störst behov och krav. Här ingår följande verksamheter:

- Tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter (A, B och Industriutsläppsverksamheter)
- Anmälningsspliktiga miljöfarliga verksamheter (C)
- Anmälningsspliktiga hälsoskyddsverksamheter (H)
- Verksamheter som styrs av strålskyddslagen (solarium)

Styrd tillsyn är som ett grunduppdrag från staten där kommunerna har mindre möjlighet att påverka. Det styrda behovet är gemensamt för samtliga operativa myndigheter. Här styrs tillsynen av staten i lagstiftning och tillsynsbehovet ska täckas i tillsynsplanen i form av årliga tillsynsaktiviteter. Behovet planeras med stöd av tillsynsvägledning från de centrala myndigheterna Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Strålskyddsmyndigheten, och Jordbruksverket.

De arbetsuppgifter som omfattas av styrd tid utgör tillsynsmyndigheternas basbehov, till vilka myndigheten alltid måste kunna avsätta den mängd tid och resurser som behövs. Dessa delar förs över direkt till tillsynsplanen. Den styrda tillsynen är i huvudsak avgiftsfinansierad.

Händelsestyrd tid

Tiden i denna kategori benämns som händelsestyrd eftersom det inte i förväg går att planera precis när eller i vilken omfattning behovet kommer uppstå. Händelsestyrd tid omfattar ärenden som kommer in till myndigheten som måste hanteras så som ansökningar, anmälningar, klagomål, olyckor, remisser, samråd, besvara myndigheter och media, frågor där vi ger råd och stöd med mera. Andra händelsestyrda aktiviteter är de som upprättas av myndigheten själv utifrån vad som har skett när vi har varit ute på tillsyn på verksamheter som listas under kategorierna "Styrd tid" och "Behovsprioriterad tid", det vill säga handläggningstid som sker utanför deras planerade tillsynstid. Det kan vara åtalsanmälningar, ansökan om utdömanden av vite, hantering av överklagan, miljösanktionsavgifter, klagomål med mera. Här innefattas

även den tid som läggs på nämndarbete, motioner från kommunens politiker och deltagandet på tingsrättsförhandlingar.

Behovet uppskattas utifrån tidigare erfarenheter och med hjälp av ärendehanteringssystemet Ecos och ytterligare system för tidsredovisning samt utifrån den planerade styrda och behovsprioriterade tillsynen då dessa till viss del påverkar den händelsestyrda tillsynen. Projektinriktad tillsyn (behovsprioriterad tillsyn) under ett år kan leda till mer händelsestyrd tillsyn kommande år. Behovet av händelsestyrd tillsyn påverkar vilka tillgängliga resurser nämnden har till annan tillsyn.

De arbetsuppgifter som omfattas av kategorin händelsestyrd tid utgör tillsynsmyndighetens basbehov, till vilka myndigheten alltid måste kunna avsätta den mängd tid och resurser som behövs. Dessa delar förs över direkt till tillsynsplanen.

Behovsprioriterad tid

Behovsprioriterad tid omfattar den planerade tillsynen på verksamheter som inte är anmälningspliktiga inom miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (så kallade U respektive UH verksamheter). Denna kategori kan även omfatta nationella och regionala tillsynsprojekt, inventeringar av verksamheter, avloppstillsyn, strandskyddstillsyn och annan tillsyn som omfattas av lagstiftning som nämnden har tillsyn över.

Om tillräckliga resurser finns kan även de fastställda behoven i kategorin behovsprioriterad tid föras över direkt till tillsynsplanen. Vid resursbrist kan det däremot bli nödvändigt att prioritera ned vissa arbetsuppgifter för perioden, det vill säga om de tillgängliga resurserna i den fastställda budgeten inte är tillräckliga för att tillgodose de identifierade behoven som fastställts i behovsutredningen. I det fallet har myndigheten valet att äska/tillsätta mer medel eller att göra nedprioriteringar. I de fall nedprioriteringar är nödvändiga ska konsekvenserna som detta medför beskrivas i tillsynsplanen.

Staten anger behov genom lagstiftning och vägledning från centrala myndigheter. Ansvarig nämnd planerar denna tillsyn utifrån lokala förutsättningar och fördelar tillsynsbehovet över tre år. Nämnden prioriterar genom den årliga tillsynsplanen vilken tillsyn av den behovsprioriterade som ska genomföras och inte genomföras. Tillsynsfrekvensen för dessa verksamheter varierar och kan vara årlig (med årsavgift), återkommande, projektinriktad eller sporadisk (när behovet påkallas, till exempel tillsyn på små skjutbanor).

För att bedöma behovet används SKR:s planeringsmatris, se figur 2 nedan. Genom att bedöma de olika branschernas tillsynsbehov utifrån risken för hälsa och miljö samt de lokala förutsättningarna får kommunen en uppfattning om hur ofta de olika branscherna behöver besökas (tillsynsfrekvens).

Högt tillsynsbehov	Lågt tillsynsbehov
Normalt tillsynsbehov	Sporadiskt tillsynsbehov

Figur 2. Planeringsmatris för indelning av den behovsprioriterade tillsynen. Figuren är hämtad ur skriften Kommunala behovsutredningar, Sveriges Kommuner och Landsting, 2018.

Beskrivning av kvadranterna i planeringsmatrisen:

- Högt tillsynsbehov motsvarar en tillsynsfrekvens med årlig tillsyn av branschen.
Exempel: Skolor och förskolor eller branscher som har ett direkt utsläpp till vatten eller luft och behöver tillsyn årligen, tex stora avfalls- och läkemedelsverksamheter, stora fordonsverksamheter och avloppsanläggningar
- Normalt tillsynsbehov motsvarar en tillsynsfrekvens med kontroll vart annat år för branschen.
Exempel: vård- och omsorgsboenden
- Lågt tillsynsbehov, branschen besöks vart tredje till vart fjärde år. Tillsyn sker projektinriktat i större projekt och med regelbundna intervall.
Exempel: mindre jordbruk och fordonsverksamheter
- Sporadiskt tillsynsbehov behöver inte återkommande tillsyn och sker när behovet påkallas. Kan även vara nationella och regionala tillsynsprojekt.
Exempel: små skjutbanor, frisörsalonger

Skattefinansierad tid

Skattefinansierad tid finansieras via anslag, det vill säga via skattemedel i form av kommunbidrag. Det motsvarar tid som inte är möjlig eller av olika skäl inte är lämplig att avgiftsfinansiera. Skattefinansierad tid redovisas på två olika ställen i behovsutredningen:

- **Skattefinansierad tid i kategorierna styrd tid, händelsestyrd tid och behovsstyrd tid:** I kategorin händelsestyrd tid finns skattefinansierad tid för arbete med myndighetsservice, vilket omfattar arbete med att lämna information, upplysningar och svara på frågor från allmänheten. I kategorin händelsestyrd tid finns också av arbete med sanktionsavgifter, åtalsanmälningar, ogrundade klagomål, remisser till andra myndigheter, planarbete och uppföljningar. Skattefinansierad tillsyn kan också vara särskilda tillsynsprojekt eller satsningar som inte kan avgiftsfinansieras men som kommer allmänheten till nytta och som nämnden då väljer att använda kommunbidrag till. Den här tiden återfinns i kategorin behovsprioriterad tid.

- **Skattefinansierad tid som en egen kategori:** Här ingår skattefinansierad tid för förvaltningsgemensamma utvecklingsprojekt och här återfinns tid för bland annat verksamhetsutveckling, digitalisering och delar av kvalitets- och utvecklingsarbetet. Det behövs också tid för annat nödvändigt arbete såsom fackligt arbete, internt miljöarbete, skyddsombud samt tid för utökad beredskap och krisberedskap. Den tiden är inräknad i de cirka 850 timmar som nämnden beräknar att en heltidsanställd i genomsnitt kan utföra på handläggning per år. Utöver dessa timmar finns också gemensam tid, tid för ledighet och utbildning med mera.

4. Resursbehov per avdelning

4.1 Miljöskydd

Beskrivning av området

Tillsyn inom miljöskyddsområdet innebär kontroll av att miljöfarliga verksamheter efterlever miljöbalken, förordningar och föreskrifter som finns för att skydda miljön och människors hälsa. Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket, Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten är tillsynsvägledande myndigheter och har gett ut flera allmänna råd och tillsynsmaterial om hur miljötillsyn ska ske.

Den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken för 2022–2025 innehåller flera arbetsområden inom fokusområdena miljöfarlig verksamhet, avfall, förorenade områden och kemikalier, till exempel:

- Uppdaterade miljöbalkstillstånd
- Energihushållning
- Tillsyn av prioriterade förorenade områden med riskklass 1 och 2
- Masshantering

Miljöskyddstillsynen syftar till att förbättra och trygga en god miljö utomhus och till att förhindra och förebygga utsläpp till mark, luft och vatten.

Med miljöfarlig verksamhet avses:

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke joniserande strålning eller annat liknande.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete med tillsyn av miljöfarlig verksamhet innebär tillsyn och handläggning av olika typer av ärenden inom ett flertal områden så som till exempel:

- avfall

- f-gaser
- fordonsservice
- förorenade områden
- dagvatten
- energi
- jordbruk
- kemikalier
- täkter
- förbränning
- industrier

Nämnden utövar tillsyn på:

- tillståndspliktiga A- och B- verksamheter
- industriutsläppsverksamheter
- anmälningspliktiga C-verksamheter
- ej anmälningspliktiga U-verksamheter.

Inom miljöskydd arbetar nämnden även med händelsestyrd tillsyn i form av:

- anmälningsärenden
- tillståndsansökningar
- dispensansökningar
- klagomål
- inrapporterade utsläpp
- remisser
- kännedomsärenden
- inventeringar
- rapportering till andra myndigheter

För att lyckas minska påverkan på miljö och människors hälsa är en bra och fungerande egenkontroll viktigt. Inom tillsynen ligger därför fokus på verksamheternas egenkontroll och utsläpp till mark, vatten eller luft samt hantering och användning av avfall och kemikalier och energi.

Vägledande miljö kvalitetsmål för området

Giftfri miljö, begränsad klimatpåverkan, frisk luft, skyddande ozonskikt, ingen övergödning, grundvatten av god kvalitet och god bebyggd miljö.

Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden

Styrd tid

I den styrda tillsynen inom miljöskydd ingår två A-verksamheter, 35 B-verksamheter och cirka 220 C-verksamheter som miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvaret för. Dessa har högst prioritet och får tillsyn regelbundet och finansieras av fast årlig avgift.

Under perioden behöver särskilt fokus läggas på tillsyn gällande energianvändning för att bidra till kommunens mål att minska klimatpåverkan från industrierna vilket även är en del av det nationella miljömålet begränsad miljöpåverkan och är ett fokusområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken.

Den styrda tiden inbegriper även granskning av cirka 600 rapporter gällande f-gaser varje år, som finansieras med årlig avgift.

Behovet av återkommande tillsyn för den styrda tillsynen uppskattas till 3 240 h per år för ett genomsnittligt år under perioden 2025–2027.

Händelsestyrd tid

Händelsestyrd tillsyn innefattar bland annat hantering av ansökningar, anmälningar, klagomål, utsläpp och remisser.

Inom den händelsestyrda tillsynen utgörs den största tidsposten av inkommande ärenden som rör remisser av olika slag till exempel bygglovsremisser, planremisser och tillståndsremisser och handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden. Även handläggning av klagomål och kännedomärenden tar mycket tid. Sammanlagt hanterar nämnden cirka 1 100 ärenden inom händelsestyrd tillsyn varje år. Delar av tiden avgiftsfinansieras och delar finansieras av kommunbidrag.

Därutöver utför nämnden även myndighetsservice i form av hantering av frågor som inte rör enskilda ärenden samt handläggning av åtalsanmälan, överklagan, viten och nämndarbete med en ungefärlig tidsåtgång på 1 400 timmar per år, vilket finansieras av kommunbidrag.

Under ett genomsnittligt år uppskattas en handläggningstid på sammanlagt 5 170 timmar.

Behovsprioriterad tid

Behovsprioriterad tid omfattar tillsyn på U-verksamheter vilket sker både som regelbunden tillsyn (varje år till vart femte år) och i projektform.

De flesta verksamheterna inom den regelbundna tillsynen utgörs av jordbruk och fordonsservice. Nämnden har valt att finansiera tiden med antingen årlig avgift eller med timavgift. U-verksamheter med årlig avgift består av större anläggningar där tillsynsbehovet har bedömts som större. Här utgörs majoriteten av branscherna fordonsservice och jordbruk.

Tillsyn i projektform görs på resterande U-verksamheter och finansieras med timavgifter. Vid uppstart av projekt bedöms det krävas en del kommunbidragstid, men tillsynen kan sedan finansieras med timavgifter.

Förvaltningen har under flera år behövt prioritera bort tillsyn på U-verksamheter vilket gör att det är många verksamheter som borde ha fått besök de senaste åren som blivit utan. Detta gör att behovet att genomföra tillsyn på U-verksamheter är stort under 2025–2027. Utebliven tillsyn kan leda till sämre lagefterlevnad och större risk för utsläpp till mark och vatten.

Vid behov av prioritering inom U-verksamheterna prioriteras tillsyn på verksamheter inom branscherna fordonsservice och jordbruk högst på grund av deras direkta risk för påverkan på mark och vatten. Inom branscherna fordonsservice och jordbruk prioriteras större verksamheter samt verksamheter som ligger inom vattenskyddsområde.

Nämnden arbetar även med insatser för åtgärd av förorenade områden. Behovet är stort och förvaltningen ser ett årligt behov på cirka 600 timmar. Miljöavdelningen deltar även i olika nätverk för PFAS-frågor. Dessa båda finansieras med kommunbidrag.

Kommunbidrag finansierar även förvaltningens arbete med myndighetssamverkan mot illegal verksamhet. Sedan år 2021 har nämnden fått riktade medel till detta arbete. Förutom deltagande i nätverk så planerar miljöskyddsavdelningen att genomföra obokade kontroller av avfallstransporter, genomföra områdesinventering och göra tillsyn på byggarbetsplatser för att kontrollera lagefterlevnad.

Kommunbidrag finansierar även deltagande i olika förvaltningsövergripande arbetsgrupper kopplat till vattenrelaterade frågor där miljöavdelningen bidrar med sin kunskap.

Under ett genomsnittligt år uppskattas en handläggningstid på sammanlagt 3 440 timmar.

Skattefinansierad tid

Den skattefinansierade tiden innefattar förvaltningsövergripande utvecklingsprojekt, till exempel revidering av föreskrifter, uppdatering av taxeföreskrifter och delegationsordning, behovsutredningar, uppdatering av IH-planen och artikel 30-register, omställningar vid byte av system eller plattform, men även tid för arbete med beredskap såväl som fackligt arbete. Totalt beräknas den skattefinansierade tiden vara cirka 730 timmar per år för avdelningen miljöskydd.

Sammanställning av resursbehov – miljöskydd

Årets utredning visar på ett behov av 14,6 årsarbetare (ÅA) för att uppfylla tillsynsbehovet inom miljöskydd 2025, 14,9 ÅA 2026 och 14,9 ÅA för 2027. Den uppskattade tiden för handläggning inom området ligger på cirka 12 440 timmar 2025, 12 630 timmar 2026 och 12 660 timmar 2027. Nämnden räknar med att en heltidsanställd i genomsnitt kan utföra 850 timmar handläggningstid per år. Timmarna är uppdelade mellan tillsynskategorierna enligt tabell 2 nedan. Diagram 1 visar fördelningen av avgiftsfinansierad tid och kommunbidragsfinansierad tid för respektive kategori år 2025.

Tabell 2. Sammanställning av resursbehovet i timmar och antal årsarbetare för 2025–2027 för avdelningen Miljöskydd.

Typ av tid	2025	2026	2027
Styrd tid	3 250	3 250	3 220
Händelsestyrd tid	5 240	5 110	5 150
Behovsprioriterad tid	3 220	3 540	3 560
Skattefinansierad tid	730	730	730
Total tid	12 440	12 630	12 660
Årsarbetare (ÅA)	14,6	14,9	14,9

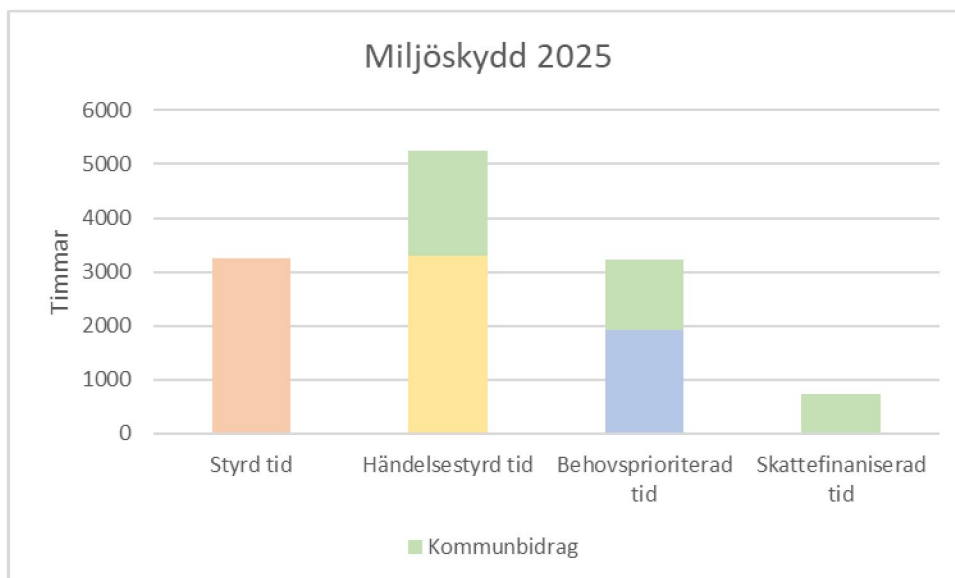


Diagram 1. Fördelning mellan avgiftsfinansierad tid och tid med kommunbidrag inom de olika tillsynskategorierna 2025 för avdelningen miljöskydd.

4.2 Hälsoskydd

Beskrivning av området

Detta avsnitt omfattar den hälsoskyddstillsyn som utgår från kapitel 9 i miljöbalken samt andra lagar såsom smittskyddslagen, strålskyddslagen och tobakslagen.

Hälsoskyddstillsynen syftar till att skydda människors hälsa i bostäder, offentliga eller allmänna lokaler och lokaler där människor får vård eller behandling, samt smittskydd. Nämndens ansvar är att genom tillsyn undanröja och förebygga olägenheter.

Den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken för 2022–2025 innehåller flera arbetsområden inom fokusområdet hälsoskydd:

- Inomhusmiljö i bostäder
- Likvärdig tillsyn av yrkesmässig hygienisk verksamhet
- Bassängbad
- Inomhusmiljö och egenkontroll i förskola och skola

Tillsynsobjekten delas in i anmälningspliktiga (H) och icke anmälningspliktiga (UH) verksamheter.

Anmälningspliktiga verksamheter (H) är:

- Hygieniska behandlingar som medför risk för blodsmitta eller annan smitta
- Bassängbad som är tillgängliga för allmänheten och för större sällskap
- Förskolor, skolor, fritidshem och gymnasier
- Kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten
- Kyltorn

Enligt 45 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska kommunen ägna särskild uppmärksamhet åt:

- Byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen

- Lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande
- Samlingslokaler där många människor brukar samlas
- Hotell, pensionat och liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad
- Idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna för allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor
- Lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling
- Lokaler för förvaring av djur

Andra verksamheter som omfattas av hälsoskyddstillsynen är lokaler för evenemang med höga ljudnivåer; till exempel konserter, festivaler och föreställningar.

Verksamheter som inte är anmälningspliktiga omfattas av behovsprioriterad tillsyn och händelsestyrd tillsyn.

Utöver att hantera anmälningar och bedriva tillsyn ingår även att kontrollera att fastighetsägare till flerbostadshus genom mätningar har säkerställt att boende inte riskerar att utsättas för höga radonhalter.

Smittskydd

Smittskyddsarbetet ska förhindra spridning av främst samhällsfarliga sjukdomar och regleras i smittskyddslagen. Nämnden arbetar för att förhindra objektburen smitta i sitt tillsynsarbete. Objektburen smitta är alla sjukdomar som kan spridas mellan objekt och människa. Alla typer av objekt och djur ingår i begreppet, till exempel ventilationsanläggningar, vattenanläggningar utomhus eller inne i fastigheter och andra vatteninstallationer och sällskapsdjur.

Tobakslagen, rökfria miljöer

För att skydda människor för passiv rökning finns det miljöer där det enligt tobakslagen är förbjudet att röka. Syftet med lagen är också att hindra eller fördröja att barn och ungdomar börjar röka. Tobakslagen förbjuder rökning i vissa offentliga miljöer och lokaler dit allmänheten har tillträde. Det gäller till exempel lokaler för skol- och barnomsorg, hälso- och sjukvård, hotell, allmänna färdmedel och restauranger och caféer. Privatbostäder omfattas inte av rökförbudet. Rökförbudet omfattar även vissa allmänna platser utomhus, bland annat uteserveringar, entréer till rökfria lokaler, kollektivtrafikens områden utomhus, inhägnade platser för idrott och lek. Rökförbudet omfattar även elektroniska cigaretter, örtprodukter för rökning med mera.

Vägledande miljö kvalitetsmål för området:

Giftfri miljö, begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, säker strålmiljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, god bebyggd miljö.

Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden

Styrd tid

I den styrda tillsynen inom hälsoskydd ingår anmälningspliktiga verksamheter (H-verksamheter) såsom skolor, förskolor, bassängbad, solarium och hygieniska

verksamheter som innebär risk för spridning av sjukdom genom blodsmitta eller annan smitta.

I kommunen finns i nuläget cirka 560 anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter som miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvaret för. Dessa har högsta prioritet och får tillsyn regelbundet med ett tillsynsintervall av upp till två gånger på en treårsperiod.

Behovet av återkommande tillsyn för den styrda tillsynen uppskattas till 2 135 timmar per år för ett genomsnittligt år under perioden 2025–2027.

Händelsestyrd tid

Händelsestyrd tid innefattar hantering av ansökningar, anmälningar, klagomål, remisser och smittspårning av objektburen smitta. Det omfattar även tid för hantering av överklagningar.

Inom hälsoskyddsområdet inkluderas specifikt handläggning av anmälan om nya lokaler och verksamheter, hantering av klagomål relaterade till olägenhet för människors hälsa, anmälan eller ansökan utifrån lokala föreskrifter med mera. I den händelsestyrda tiden ingår även extra tillsyn som går utöver den normala planerade tillsynen och som har sin orsak i bristande efterlevnad av lagstiftningen (uppföljande tillsyn).

Kyltorn har blivit anmälningspliktiga 2024 och det är i dagsläget svårt att förutse kommande antal anmälningsärenden för kyltorn.

Under ett genomsnittligt år förväntas totalt cirka 700 händelsestyrda ärenden komma in, varav 400 är anmälningar och ansökningar. För det uppskattas en handläggningstid på 3 840 timmar. Delar av tiden avgiftsfinansieras och delar finansieras av kommunbidrag.

Därutöver utför nämnden även myndighetsservice i form av hantering av frågor som inte rör enskilda ärenden samt handläggning av åtalsanmälan, överklagan, viten och nämndarbete med en ungefärlig tidsåtgång på 1 400 timmar per år, vilket finansieras av kommunbidrag.

Behovsprioriterad tid

Behovsprioriterad tid omfattar den planerade tillsynen av verksamheter som inte är anmälningspliktiga. Det inkluderar vård- och omsorgslokaler, idrottslokaler, strandbad, flerbostadshus, tillfälliga boenden, samlingslokaler och hygieniska verksamheter som inte kräver anmälan. Dessa objekt kallas UH-objekt. Den behovsprioriterade tiden kan också innefatta nationella och länsvisa tillsynsprojekt samt inventeringar.

UH-verksamheterna prioriterades efter tillsynsbehovet som har tagits fram genom riskbedömning av de olika typerna av branscher samt omfattning och allvarlighet av tidigare noterade brister i branscherna.

UH-verksamheter med högt tillsynsbehov

I kommunen finns cirka 370 UH-verksamheter som bedöms ha högt tillsynsbehov och som besöks 1–2 gånger under en 3-årsperiod. Detta omfattar vård- och omsorgslokaler, gym och idrottsanläggningar, strandbad, tillfälliga boenden och

flerbostadshus med minst 500 lägenheter. För ett genomsnittligt år uppskattas den årliga tillsynen på UH-verksamheterna med högt tillsynsbehov totalt uppgå till cirka 1 200 timmar per år.

UH-verksamheter med normalt tillsynsbehov

Det finns cirka 210 registrerade UH-verksamheter med normalt tillsynsbehov med ett tillsynsintervall på vart femte år. Detta omfattar bostäder med högst 500 lägenheter, samlingslokaler och inte anmälningspliktiga hygieniska verksamheter. Behovet av återkommande tillsyn uppskattas till cirka 350 timmar per år för ett genomsnittligt år.

UH-verksamheter med lågt tillsynsbehov

Cirka 110 UH-verksamheter i kommunen bedöms ha ett lågt tillsynsbehov där tillsyn sker projektinriktat med regelbundna intervall, det vill säga ett besök var tionde år. Det motsvarar 11 verksamheter som får tillsyn varje år. Tiden för projektinriktad tillsyn uppskattas till 80 timmar per år för ett genomsnittligt år. UH-verksamheter med lågt tillsynsbehov omfattar övriga lokaler för undervisning, till exempel familjedaghem och tillhörande lokaler samt daglig verksamhet, träffpunkter och servicebaser.

UH-verksamheter med sporadiskt tillsynsbehov

För resterande UH-verksamheter i kommunen bedöms tillsynsbehovet vara sporadiskt. Tillsynen bör inkludera inventering av verksamheter och registeruppdatering. Förslagsvis genomförs tillsynen i projektform. UH-verksamheter med sporadiskt tillsynsbehov omfattar bland annat frisersalonger och lokaler för förvaring av djur.

Övrig behovsprioriterad tid

Övrig behovsprioriterad tid omfattar bland annat tillsynsprojekt, miljöövervakning och radontillsyn i både bostäder samt skolor, förskolor och fritidshem.

Kommunen har intensifierat tillsynen av radonmätningar i flerbostadshus de senaste åren. Av de cirka 1 130 fastighetsägarna till flerbostadshus bedöms cirka 770 vara klara (68 %). Detta innebär att de har rapporterat in de efterfrågade radonmätningarna och fastighetsinformationen, samt att radongashalten i bostäderna ligger under referensnivån. För att slutföra granskningen av hela fastighetsbeståndet kommer det att krävas ytterligare tid under de kommande tre åren, dock förväntas tidsbehovet minska avsevärt. År 2025 förväntas tidsåtgången minska med 35 procent jämfört med 2024. Under 2026 och 2027 förväntas tidsåtgången minska med 60 procent jämfört med 2024. Trots detta bedöms det fortfarande vara nödvändigt med viss andel kommunbidrag under hela treårsperioden för de delar av kontakterna med fastighetsägare som inte går att avgiftsfinansiera.

Tabell 1. Fördelning av tid (timmar) för radontillsyn av flerbostadshus.

	2024	2025	2026	2027
Tid med kommunbidrag	80	80	30	30
Avgiftsfinansierad tid	890	580	360	360
Total tid	970	660	390	390

Radontillsyn på skolor, förskolor och fritidshem kommer bedrivas kontinuerligt under treårsperioden med en uppskattad tid på 240 timmar per år. Kommunen har tidigare påbörjat tillsynen av radonhalter på skolor, förskolor och fritidshem och cirka

20 procent av beståndet är färdig granskat. Under treårsperioden 2025–2027 planerar nämnden att granska radonuppgifter för resterande 290 anläggningar.

Den övriga behovsprioriterade tillsynen omfattar även skattefinansierade tillsynsprojekt, exempelvis arbetet med myndighetssamverkan mot illegal verksamhet.

Skattefinansierad tid

Den skattefinansierade tiden innefattar förvaltningsövergripande utvecklingsprojekt, till exempel revidering av föreskrifter, uppdatering av taxeföreskrifter och delegationsordning, behovsutredningar, uppdatering av IH-planen och artikel 30-register, omställningar vid byte av system eller plattform, men även tid för säkerhet och den utökade beredskapen såväl som fackligt arbete. Behovet bedöms vara 550 timmar per år på hälsoskydd.

Sammanställning av resursbehov – hälsoskydd

Årets utredning visar på ett behov av 11,8 årsarbetare (ÅA) för att uppfylla tillsynsbehovet inom hälsoskydd 2025 och 11,5 ÅA för 2026 och 2027. Den uppskattade tiden för handläggning inom området ligger på cirka 10 020 timmar 2025 och 9 760 timmar 2026 och 2027. Nämnden räknar med att en heltidsanställd i genomsnitt kan utföra 850 timmar handläggningstid per år. Timmarna är uppdelade mellan tillsynskategorierna enligt tabell 4 nedan. Diagram 2 visar fördelningen av avgiftsfinansierad tid och kommunbidragsfinansierad tid för respektive kategori år 2025.

Tabell 2. Sammanställning av resursbehovet i timmar och antal årsarbetare för 2025–2027 för avdelningen hälsoskydd.

Typ av tid	2025	2026	2027
Styrd tid	2 140	2 140	2 140
Händelsestyrd tid	3 840	3 840	3 840
Behovsprioriterad tid	3 400	3 130	3 130
Skattefinansierad tid	650	650	650
Total tid	10 020	9 760	9 760
Årsarbetare (ÅA)	11,8	11,5	11,5

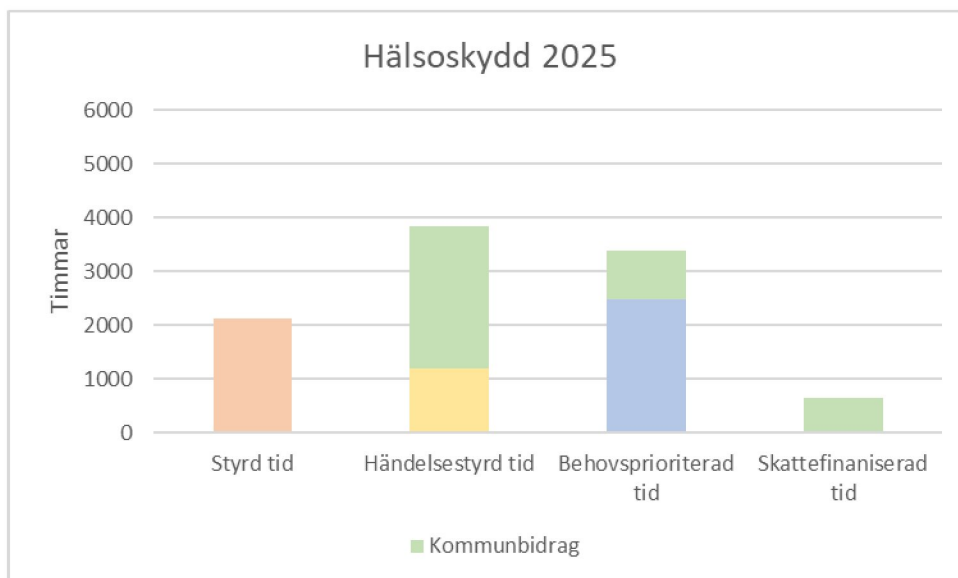


Diagram 2 Fördelning mellan avgiftsfinansierad tid och tid med kommunbidrag inom de olika tillsynskategorierna 2025 för avdelningen hälsoskydd.

4.3 Enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Beskrivning av området

Enskilt avlopp

Det finns cirka 12 000 enskilda avlopp i Uppsala kommun och minst 90 procent av dessa har vattentoalett (WC). Avloppsanläggningar dimensionerade för upp till 200 personer ingår denna kategori. Enskilda avlopp är en miljöfarlig verksamhet och bedömningar görs utifrån miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kapitlet och 9 kapitlet miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Enligt 45 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd krävs det tillstånd för att inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till eller ansluta en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning. Det är också förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning.

Små avlopp är ett av fokusområdena i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Effektmålet är att tillsynen leder till att de små avloppsanläggningarna har liten påverkan på miljö och hälsa. Ett sätt att nå det är att tillsynen av små avloppsanläggningar blir bättre anpassad till avloppsanläggningens geografiska placering och tekniska lösning. Den tillsyn som nämnden bedriver idag bygger ungefär på samma princip. En succesiv förberedelse behövs för att möta de förändringar som den nya tillsynsvägledningen medför.

Tillsynen av enskilda avlopp syftar bland annat till att minimera närsaltläckage, läckage av syreförbrukande ämnen och smittspridning. Näringsbelastningen från små avlopp måste minska för att miljö kvalitetsmål ska klaras och miljö kvalitetsnormer ska uppnås. Havs- och vattenmyndigheten (HaV), är tillsynsvägledande myndighet och ger vägledning om hur miljö kvalitetsnormer fastställs och hur de ska beaktas vid tillsyn. HaV ger också råd hur tillsyn av enskilda avlopp ska ske och i vilken takt.

Enskilda avlopp är också en bidragande orsak till att vattentäkter kan förorenas. Det exakta antalet enskilda vattentäkter i kommunen är okänt men uppskattas vara

liknande antalet små avlopp. Antalet enskilda avlopp och enskilda vattentäkter minskar inte i kommunen eftersom den kommunala utbyggnaden inte är mer omfattande än antalet nya hushåll på landsbygden.

Områdesskydd

Skyddade områden finns beskrivet i 7 kapitlet miljöbalken. Tillsyn inom områdesskydd består av tre delar: strandskyddade områden, kommunala naturreservat samt naturminnen. I Uppsala finns ett kommunalt naturminne, nio kommunala naturreservat och cirka 1 400 fastigheter inom strandskyddat område.

Strandskyddstillsyn behövs för att se till att strandskyddets syften inte påverkas, det vill säga att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Uppsala kommun är en kommun med vatten som vi är rädda om. Tillsyn i naturreservaten sker för närvarande främst händelsestyrt i samband med klagomål eller ansökningar men också genom förebyggande tillsyn i form av informationsinsatser.

Nämnden arbetar utifrån sitt ansvarsområde tillsammans med plan- och byggnadsnämnden för en hållbar samhällsbyggnad i kommunen. Nämnden är remissinstans för nya detaljplaner, planprogram, förhandsbesked och bygglov från plan- och byggnadsnämnden och samråd från kommunala lantmäterimyndigheten. Nämnden är ibland också remissinstans för andra myndigheter inom området som exempelvis länsstyrelsen, Vattenmyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket.

Vägledande miljökvalitetsmål för området:

Ingen övergödning, ett rikt växt- och djurliv, levande sjöar och vattendrag, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, grundvatten av god kvalitet.

Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden

Styrd tid

Styrd tid förekommer inte inom tillsynsområdena enskilt vatten och avlopp och områdesskydd. Tillsynsbehovet är framför allt behovsprioriterat.

Händelsestyrd tid

Inom området enskilda avlopp ingår bland annat handläggning av avloppsansökningar, slamtömningsdispenser och mindre anmälningsärenden. Med nuvarande tillsynstakt och uppskattat antal nya bostäder på landsbygden med enskilt avlopp kommer 350–400 ansökningar om tillstånd till enskilda avlopp behöva handläggas per år. Troligen kommer antalet ansökningar att öka under treårsperioden på grund av ökad tillsyn under åren 2023 och 2024, samt att det finns en tendens till ökat byggande 2024.

För områdesskydd ingår handläggning av tillstånds- och dispensansökningar inom kommunala naturreservat samt dispensansökningar inom strandskydd. Här beräknas det behövas 180 timmar för handläggning av strandskyddsdispenser. Antalet naturreservat har ökat i kommunen och nämnden beräknar att 45–55 timmar behövs för handläggning av ansökningar under åren 2025–2027.

Inom den händelsestyrda tiden återfinns även tiden för arbetet med interna remisser och remissyttrande för nya detaljplaner, planprogram, förhandsbesked och bygglov. En del tid läggs på externa remisser från andra myndigheter. Nämnden samverkar och samordnar åtgärder för enskilt avlopp kopplat till kommunens VA-plan och vattentjänstplan. Klagomål på enskilda avlopp och områdesskydd, både befogade och obefogade, ingår också i den händelsestyrda tiden.

Vid tillsyn av enskilda avlopp och områdesskydd är det ofta privatpersoner som berörs. Det är också oftast första gången som de är i kontakt med miljöförvaltningen i rollen som tillsynsmyndighet, vilket gör att en hel del tid behöver läggas på myndighetsservice. I myndighetsservice ingår också tiden för att besvara servicemejl och servicetelefon, nämndarbete, överklagan, åtal samt utdömanden av viten och sanktionsavgifter. Tidsåtgången för myndighetsservice uppskattas till 1750 timmar per år, vilket finansieras av kommunbidrag. Under ett genomsnittligt år uppskattas totalt cirka 6 200 för händelsestyrd tid.

Behovsprioriterad tid

Tillsynen på avdelningen enskilt vatten och avlopp och områdesskydd är helt behovsstyrd. I mål och budget 2024 beviljades permanenta riktade kommunbidrag från år 2025 på 1500 tusen kronor per år för tillsyn av avlopp ”Satsning mot övergödning”, samt 700 tusen kronor per år för tillsyn av strandskydd ”Tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd”. Detta innebär att tillsyn av avlopp och strandskydd är prioriterat. De riktade kommunbidragen går bland annat till förarbete, påminnelser och rådgivning.

Under ett genomsnittligt år uppskattas en handläggningstid på sammanlagt 4 600 timmar.

Enskilt avlopp

Den behovsprioriterade tiden för enskilda avlopp inkluderar tillsyn på 400–500 fastigheter med markbaserade avloppsanläggningar med WC och med tillstånd före miljöbalken samt cirka 100 minireningsverk upp till 25 personer. Det finns också behov av att ha tillsyn på markbaserade större anläggningar 26–200 personer. Uppskattningsvis finns det cirka 50 större markbaserade anläggningar i Uppsala kommun. Det var länge sedan nämnden bedrev tillsyn på större markbaserade anläggningar och i och med det finns det behov av registervård och granskning av de uppgifter nämnden har om anläggningarna idag. För både tillsyn av markbaserade anläggningar och minireningsverk tillkommer också arbete med uppföljning av anläggningar som fått förbud eller föreläggande på grund av brister.

Inom den behovsprioriterade tillsynen ingår också tillsyn på större reningsverk dimensionerade för 26–200 personer. Dessa har årlig avgift och det finns 29 större reningsverk från och med 2025. Uppskattningsvis tillkommer ett nytt verk per år.

Den tillsyn som nämnden bedriver idag på äldre avloppsanläggningar bygger på principen att tillsynen riktas till de anläggningar där tillsynen gör mest nytta. Denna tillsyn kommer att pågå till och med 2027 och därefter kommer nämnden fortsätta bedriva tillsyn av små avloppsanläggningar. Enligt vägledning från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) bör tillsyn av enskilda avlopp vara riskbaserad. En riskklassning av de små avloppsanläggningarna kan vara utgångspunkten för behovsutredningen. Genom att göra en riskklassning av varje enskilt avlopp kan en tillsynsplan tas fram, som identifierar de arbetsuppgifter som bör prioriteras avseende

små avloppsanläggningar. Nämnden får därmed också en uppfattning om de personella resurser som behövs för tillsynen. Under åren 2025–2027 behöver nämnden därför avsätta tid för arbetet med riskklassning av kommunens samtliga enskilda avlopp.

Kopplat till riskklassningen av befintliga avlopp finns också enligt vägledningen ett förslag på en riskklassningsmetod för nya avlopp. Metoden utgår ifrån att varje ny anläggning riskklassas efter det att anläggningen fått tillstånd genom ett uppföljande tillsynsbesök 1–2 år efter att anläggning tagits i drift, för att se att den fungerar som avsett. Under åren 2025–2027 behöver därför också tid avsättas för att utreda om även vägledningens metod för riskklassning av nya avlopp ska användas i Uppsala kommun. Ett alternativ är att en ny anläggning ska riskklassas redan i tillståndsskedet.

I Uppsala kommun finns cirka 1 000 slutna tankar. En tät sluten tank med överflyllnadslarm som töms vid behov släpper inte ut några näringsämnen eller smittämnen. Men många tankar är från 70-talet och uppgifterna om dem är osäkra. Det kan finnas risk för fuskstömning och att överflyllnadslarm inte är installerat. Därför finns det ett behov att bedriva tillsyn av slutna tankar i projektform. Tillsynen kan bedrivas som skrivbordstillsyn av 100 tankar per år och innefattar i så fall även en del registervård för riskklassningen.

Områdesskydd

Strandskyddstillsynen sker planerat och områdesvis med fokus på attraktivt och tillgängligt vatten i kommunen. För varje område görs en bedömning av vad som är det viktigaste att fokusera tillsynen på för att upprätthålla strandskyddets syften. De fastigheter som har avvikelser vid tillsyn, till exempel bryggor utan dispens vid ett vattendrag ska betala kostnaden för tillsynen, men dessa fastigheter kan inte belastas med tillsynskostnader som kan härledas till fastigheter utan avvikelser. Totalt bedöms behovet vara cirka 580 timmar per år.

Nämnden har hittills bedrivit tillsyn i de kommunala naturreservaten främst händelsestyrt i samband med klagomål eller ansökningar men också genom förebyggande tillsyn i form av informationsinsatser. Nämnden ser ett behov av att avsätta tid för att granska och planera tillsynen inom det här området. Det behövs också tid för att ta fram en bra arbetsmetod.

Tillsyn som det inte finns behov av

Det finns områden inom enskilt avlopp där nämnden inte bedömer att det finns behov av tillsyn under de kommande tre åren. Hit hör avloppsanläggningar som bara belastas av bad, disk och tvättvatten (bdt), torrtoaletter och eget omhändertagande av latrin. Bdt-anläggningar och torrtoaletter har en liten påverkan på miljö och hälsa jämfört med anläggningar som belastas med toalettavloppsvatten.

Markbaserade avlopp med tillstånd från miljöbalken bedöms inte heller behöva tillsyn under de närmaste åren, men behovet kommer senare. I Uppsala kommun finns många enskilda dricksvattentäkter men det bedöms inte finnas behov av aktiv tillsyn av dessa. Nämnden fokuserar tillsynen på små avloppsanläggningar eftersom de är en av de vanligaste föroreningskällorna för enskilda vattentäkter. Nämndens tillsyn av enskilda dricksvattentäkter är händelsestyrd, utifrån till exempel klagomål på bristfällig vattenkvalitet.

Skattefinansierad tid

Den skattefinansierade tiden innefattar förvaltningsövergripande utvecklingsprojekt, till exempel revidering av föreskrifter, uppdatering av taxeföreskrifter och delegationsordning, behovsutredningar, uppdatering av IH-planen och artikel 30-register, omställningar vid byte av system eller plattform, men även tid för säkerhet och den utökade beredskapen såväl som fackligt arbete. Behovet beräknas vara 850 timmar per år för avdelningen enskilt vatten och avlopp och områdesskydd baserat på statistik från de senaste åren.

Sammanställning av resursbehov – enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Årets utredning visar på ett behov av 13,4 årsarbetare (ÅA) för att uppfylla behovet inom enskilt vatten och avlopp och områdesskydd 2025 och 13,9 ÅA 2026 och 2027. Den uppskattade tiden för handläggning inom området ligger på cirka 11 350 timmar 2025 och 11 800 timmar 2026 och 2027. Nämnden räknar med att en heltidsanställd i genomsnitt kan utföra 850 timmar handläggningstid per år. Timmarna är uppdelade mellan tillsynskategorierna enligt tabell 5 nedan. Diagram 3 visar fördelningen av avgiftsfinansierad tid och kommunbidragsfinansierad tid för respektive kategori år 2025.

Tabell 5. Sammanställning av resursbehovet i timmar och antal årsarbetare för 2025–2027 för avdelningen enskilt vatten och avlopp och områdesskydd (OVA).

Typ av tid	2025	2026	2027
Styrd tid	0	0	0
Händelsestyrd tid	5 910	6 340	6 370
Behovsprioriterad tid	4 610	4 600	4 600
Skattefinansierad tid	850	850	850
Total tid	11 360	11 790	11 820
Årsarbetare (ÅA)	13,4	13,9	13,9

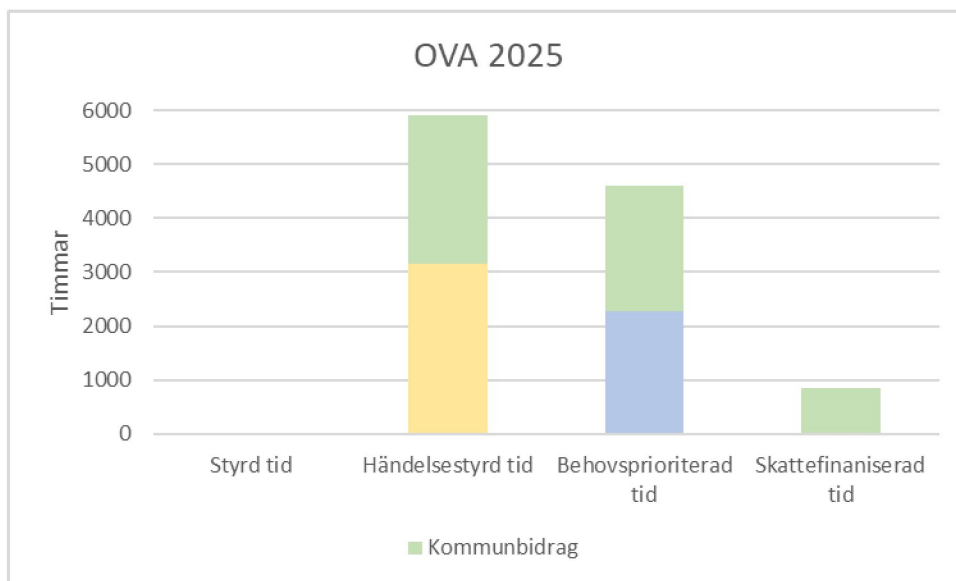


Diagram 3. Fördelning mellan avgiftsfinansierad tid och tid med kommunbidrag inom de olika tillsynskategorierna 2025 för avdelningen för enskilt vatten och avlopp och områdesskydd (OVA).

5. Resursbehov sammanställning

För avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd visar utredningen på ett samlat behov av 33 820 timmar för 2025. Det motsvarar 39,8 årsarbetare. För 2026 och 2027 är behovet cirka 34 170 timmar respektive 34 240 timmar vilket motsvarar 40,3 årsarbetare. Timmarna är uppdelade mellan tillsynskategorierna enligt tabell 6 nedan.

Tabell 6. Sammanställning av resursbehovet i timmar och antal årsarbetare för 2025–2027 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Typ av tid	2025	2026	2027
Styrd tid	5 380	5 380	5 360
Händelsestyrd tid	14 990	15 290	15 360
Behovsprioriterad tid	11 220	11 270	11 290
Skattefinansierad tid	2 230	2 230	2 230
Total tid	33 820	34 170	34 240
Årsarbetare (ÅA)	39,8	40,3	40,3

Diagram 4 visar fördelningen av avgiftsfinansierad tid och kommunbidragsfinansierad tid för respektive kategori år 2025. I samtliga kategorier, förutom styrd tid finns ett beräknat behov av kommunbidrag. För 2025 beräknas 54 procent av timmarna avgiftsfinansieras och resterade 46 procent skattefinansieras, se diagram 4.

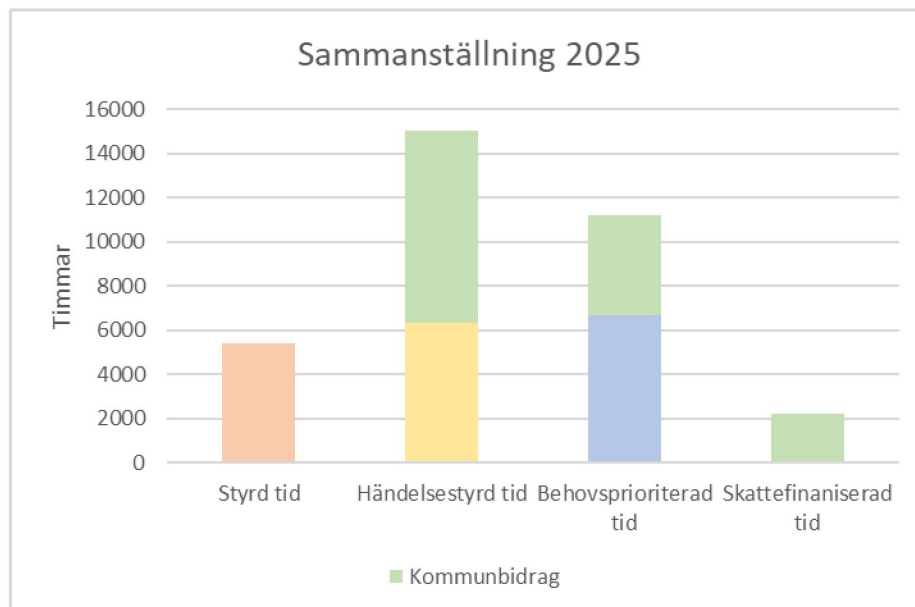


Diagram 4. Fördelning mellan avgiftsfinansierad tid och tid med kommunbidrag inom de olika tillsynskategorierna 2025.

År 2024 har nämnden budgeterat för 35,6 årsarbetare: 13,1 för miljöskydd, 10,8 för hälsoskydd och 11,7 för enskilt vatten och avlopp och områdesskydd. Skillnaden mellan beräknat behov 2025 och tillgängliga resurser 2024 är cirka 3 600 timmar, vilket motsvarar 4,2 årsarbetare, se tabell 1. Timmarna är både avgiftsfinansierad tid och tid som finansieras med kommunbidrag.

Att minska på den kommunbidragsfinansierade tiden påverkar även den tid som ska avgiftsfinansieras. Ett exempel är när skattefinansiering behövs för att starta projekt innan avgift kan tas ut, exempelvis för ett nytt tillsynsområde.

Om nämnden tvingas fokusera på tillsyn som går att avgiftsfinansiera kan dessutom tillsyn som bedöms behövas för att nå miljömålen och som bedöms ge allra störst nytta för människors hälsa och miljö behöva prioriteras bort.

Behovet på ytterligare cirka 3 600 timmar per år kommande tre åren är därför en ungefärlig siffra som utgår ifrån att önskade kommunbidrag finns tillgängliga.

Tabell 1 Sammanställning av totalt resursbehov jämfört med antal årsarbetare 2024.

	Tillgängliga resurser 2024	Resursbehov enligt behovsutredningen			Skillnaden
Avdelning	Årsarbetare 2024	Årsarbetare 2025	Årsarbetare 2026	Årsarbetare 2027	2025 jämfört med 2024
Miljöskydd	13,1	14,6	14,9	14,9	1,5
Hälsoskydd	10,8	11,8	11,5	11,5	1,0
OVA	11,7	13,4	13,9	13,9	1,7
Årsarbetare totalt	35,6	39,8	40,3	40,3	4,2